

Sygn. akt VU 1107/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 19 sierpnia 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawczyni B. S. prawo do emerytury z dniem (...) 2016 roku.

Sygn. akt VU 1107/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni B. S. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni B. S. odwołała się w dniu 16 września 2015 roku, zarzucając organowi rentowemu, iż bezzasadnie wyłączył ze stażu pracy w szczególnych warunkach okresy pobierania zasiłku chorobowego oraz zasiłku macierzyńskiego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, iż zgodnie z art. 32 ust 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. S., urodzona w dniu (...) roku, złożyła w dniu 22 lipca 2015 roku wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawczyni nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżąca udowodniła staż pracy wynoszący 21 lat 9 miesięcy i 23 dni, w tym 2 lata 7 miesięcy i 20 dni okresów nieskładkowych, 19 lat, 2 miesiące i 3 dni okresów składkowych oraz **14 lat, 9 miesięcy i 2 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.**

(dowód: decyzja ZUS z dnia 19.08.2015 r. k. 10 akt emerytalnych, odpowiedź na odwołanie k. 4-5)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. nie zaliczył wnioskodawczyni do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów pobierania zasiłków chorobowych przypadających po dniu 14 listopada 1991r. w okresie zatrudnienia w (...) Spółka Akcyjna w P. do 3 listopada 1995 roku w wymiarze 1 roku, 7 miesięcy i 25 dni oraz okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego od 14 marca 1993r. do 17 lipca 1993r. w wymiarze 4 miesięcy i 3 dni.

W okresie zatrudnienia w (...) Spółka Akcyjna w P. od 1 grudnia 1979 roku do 3 listopada 1995 roku wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w szczególnych przy obsłudze stanowisk ogniowych w produkcji żarówek, świetlówek, lamp radiowych itp. na stanowisku operatora maszyn do produkcji lamp wymienioną w wykazie A dziale III poz. 75 pkt 2 stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Okres ten został przez organ rentowy zaliczony wnioskodawcy do stażu w szczególnych warunkach.

(dowód: odpowiedź na odwołanie k. 3-4, świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 7 listopada 1995 roku k. 7 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawczyni należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnej jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawczyni posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawczyni ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 20 lat, i (...) 2016r. ukończyła 55 lat.

Stało się tak dlatego, że organ rentowy odliczył skarżącej od uznanego stażu pracy w szczególnych warunkach przypadającego w okresie zatrudnienia w (...) Spółce Akcyjnej w P. od 1 grudnia 1979 roku do 3 listopada 1995 roku, gdzie wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w szczególnych przy obsłudze stanowisk ogniowych w produkcji żarówek, świetlówek, lamp radiowych itp. na stanowisku operatora maszyn do produkcji lamp wymienioną w wykazie A dziale III poz. 75 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów, okresy w których przebywała ona na zwolnieniach lekarskich po 14 listopada 1991r. w wymiarze 1 roku, 7 miesięcy i 25 dni oraz okres pobierania zasiłku macierzyńskiego od 14 marca 1993r. do 17 lipca 1993r. w wymiarze 4 miesięcy i 3 dni.

Stanowisko organu rentowego jest błędne.

Podstawą prawną przyznania wnioskodawczyni prawa do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pod warunkiem spełnienia przesłanek do jej nabycia, za wyjątkiem wieku emerytalnego, w dniu 1 stycznia 1999r. Oznacza to, że do obliczenia stażu pracy w warunkach szczególnych stosuje się przepisy obowiązujące w dacie 1 stycznia 1999r., co wprost wynika z treści art. 184 ustęp 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl bowiem tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura, jeżeli **w dniu 1 stycznia 1999r.** osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze **wymaganym w przepisach dotychczasowych** do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet. O tym jakie okresy pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Brzmienie tego przepisu zmieniło się w dniu 1 lipca 2004r. Wówczas do art. 32 ustawy został dodany ustęp 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

- okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
- okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego.

Zmiana brzmienia art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 2004r. nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy.

W stosunku bowiem do tych osób staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999r według przepisów dotychczasowych, a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999r. W tej dacie art. 32 ustawy nie zawierał zapisu o nie uwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze, podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991r.

Wzajemny stosunek art. 184 i 32 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS był wielokrotnie badany przez Sąd Najwyższy, który orzekł, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Sąd Najwyższy uznał, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r.

W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten – zdaniem Sądu Najwyższego - wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 313/09, OSNP 2011, nr 19-20 poz. 260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. , I UK 12/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012r. , I UK 367/11).

W świetle powyższych rozważań brak było podstaw do nie uwzględnienia przy obliczaniu szczególnego stażu pracy przez organ rentowy okresów niewykonywania przez skarżącą pracy po 14 listopada 1991r., za które otrzymała ona wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przypadających w okresie zatrudnienia w (...) Spółce Akcyjnej w P., gdzie wykonywała pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale III poz. 75 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów (prace przy obsłudze stanowisk ogniowych w produkcji żarówek, świetlówek, lamp radiowych itp).

Doliczenie skarżącej do szczególnego stażu pracy przypadających po 14 listopada 1991r. okresów niewykonywania pracy, za które otrzymała ona wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w łącznym wymiarze 1 roku 11 miesięcy i 28 dni do uwzględnionego już przez organ rentowy stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat 9 miesięcy i 2 dni, skutkuje tym że wnioskodawczynie spełnia przesłankę 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawczynie spełniła jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończyła 55 lat, jej łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 20 lat, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawczynie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego, gdyż z tym dniem tj. (...) 2016r. została spełniona ostanía przesłanka, od której to prawo było uzależnione.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.